

7AS-76(1)

"ANCIEN REGIME"
=====

Des d e la terrassa de la vorera, a través dels vidres entelats, ja la va veure. Estava asseguda a la banqueta de sempre, davant de la taula on fumejava, com de costum, la jassa de cafè-nacional, amb el platet d e metall de les pastilletes de sacarina al costat i un diari, el "Paris-Soir", plegat, al davant. Va donar una darrera mirada al seu vestit - havia anat tan de pressa a canviar-se, que tenia por d'haver oblidat algun detall - i va fer rodar la porta giratòria de vidre. L'atmosfera del cafè era molt més tèbia que la que havia deixat al defora, però no hi havia prou calefacció per a treure's l'abric. Ell, tanmateix, se'l treuria i el penjaria, junt amb el capell un pensament massa llustrós, als ganxos que voltaven una columna. Abans va apropar-se a la taula on ella seia i va saludar-la amb el ritual:

- Bona nit, comtessa.

La comtessa li allargà la mà, i ell inclinà tota la seva alta còrpora per a besar-la. Amb un somriure que li il·luminava tota la cara i que semblava esborrar les fines arrugues que la solcaven, ella va contestar:

- Bona nit, general.

El general va treure's l'abric i l'endregà al penja-robes. Després s'assegué, deferent a la invitació de la comtessa, al costat seu, a la banqueta d e cuir vermell. Sense necessitat d'encarregar-ho, el cambrer li va dur un altre cafè-nacional, amb la corresponent sacarina, i es retirà després de cobrar el servei. I la parella restà sola en mig del centenar de persones escampades per les taules del gran local ple de miralls i de daurats. A un extrem de la sala, una orquestra femenina - cinc noies amb un curiós uniforme blau - tocaven valsos de Strauss i pot-pourris de velles operetes i de cançons del 1910.

- Bones notícies, al dia ri? - preguntà el general.

- No passa res, estimat amic. La guerra segueix igual. Els anglesos han bombardejat Itàlia, una altra vegada. Milà i Torí. Mentre no toquin Florència o Venècia!

El seu sospir eloqüent suggeria inoblidables visites i llargues estades als Uffizi o a la Plaça de Sant Marc. El general no coneixia, com ella, les ciutats italianes, però no es cansava de sentir-li evocar

car els seus records de la Toscana i les seves impressions de la costa adriàtica. Però ara estava impacient de saber més coses de la guerra. Ella sempre tenia una bona informació, gràcies a les seves amistats. Va insistir, doncs:

- I a l'Est? ¿S'ha deturat l'ofensiva alemanya?

- No se'n parla fa dies. Ai, amic meu, les planes russes són immenses, i es veu que el general Hivern ara s'ha tornat soviètic!

Va riure imperceptiblement. El general no sabia ben bé si eren les seves conviccions polítiques que cedien el lloc a un patriotisme inconscient, o bé si feia una concessió als desigs inconfessats de l'home. I ell tenia molta necessitat de creure que, un dia o altre, la guerra donaria un tomb favorable als seus interessos.

- A l'Àfrica, Tobruk segueix defensant-se molt bé - continuà explicant la comtessa.- Però és veu que Rommel és un gran general.

- Sí, un gran general,- repetí maquinalment ell. Va pensar en el temps que ~~ell~~ podia planejar batalles i discutir problemes de tàctica. Tot allò, però, estava molt lluny i potser no tornaria mai més. Valia més parlar d'altres coses. Evadir-se de la realitat.

- Comtessa, aquest vestit us escau meravellosament.

Ella rigué. Les temptatives del seu amic sempre eren així de brusques. I justament aquell vestit feia molt de temps - massa - que el duia. Li agraf la intenció i volgué correspondre-hi:

- Ja ho sé prou que n'hi ha d'altres, de grans generals... Fet i fet, hauríeu de ser vós qui em parlés de la guerra, en lloc de fer-me enraonar a mi, que només en sé les coses que sento explicar o que lleigeixo als diaris. ¿Per què no em conteu mai les vostres campanyes?

- Les històries dels militars vençuts no tenen cap interès. Si han perdut, és que devien fer-ho malament.

L'orquestra s'havia posat a tocar "Fascination". La comtessa no sabé estar-se de taral·lejar la lletra en veu baixa:

"Je t'ai rencontré simplement

et tu n'as rien fait pour chercher à me plaire,

je t'aime pourtant - d'un amour ardent,

dont jamais plus rien ne pourra me distraire..."

- ¿Sabeu quan vaig sentir-ho cantar per primer cop? Era Chez Maxim's, aquí a la vora. Deu fer - veiam, potser vint-i-vuit anys. Jo era molt joveneta, és clar. Feia poc que m'havia casat i era el meu primer viatge "de debò" a París. Ja hi havia estat altres vegades, és clar, però era amb la mamà i la nurse i només podíem anar al "Châtelet" o a la "Comédie Française", segons què hi fessin. Sergi, en canvi, va dur-

me a tots de cabarets i de music-halls. Va ser com si descobrís un món nou! Aquells bigotis engomats dels violinistes... I els ulls que llufen darrera dels monocles... Vaig veure lluny Cléo de Mérode, la bella Otero, el Comte de Castellane, tot de gent famosa... Un dia em varen presentar Marcel Proust, que encara no ho era...

El general somreia, davant l'entusiasme que ella posava en les seves paraules. Al costat del devesall de records que la comtessa podia arrengrer, els seus componien ben poca cosa.

- I després, la vida a la Cort, entre mig de tantes intrigues... El meu marit era molt amic del Príncep Yussupov, i va participar al complot per a suprimir Rasputín. La Tsarina no li ho perdonà... Però hi havia la guerra, i el comte era coronel de guàrdies imperials... Pobre Sergi! Va morir defensant la família imperial, després de la Revolució d'Octubre... I jo vaig haver de fugir travessant com vaig poder tota la Sibèria...

- Quina vida la vostra, comtessa!

- La mateixa de tantes dones que, de cop, van descobrir que el món que les voltava s'havia esfondrat per sempre més. De tantes dones que es trobaren soles, i pobres. ¿Sabeu què és haver de viure amb necessitat a les mateixes ciutats que has visitat com a turista? El París que l'any 1919 vaig haver de descobrir era molt diferent d'aquell que havia conegut de col·legiala. I encara més diferent del que m'havia ensenyat, de casada, el pobre Sergi. Un París on els matins eren tenebrosos i les cases sòrdides; un París que es tancava, hostilment, als forasters pobres que hi cercaven un aixopluc...

- Però entre vosaltres hi havia, encara, gent rica, personatges influents...

- Cadascú va tancar-se en si mateix. Només ens trobàvem a la Capella de la rue Daru, per Any Nou o per Pàsqua. Hi ha hagut amistats que han perdurat, però què poques! Alguns s'han adaptat a la nova vida: tinc dos cosins que van fer un bon casament i ara són als Estats Units. Una neboda meva va entrar al Conservatori i més tard féu cinema fins que es va retirar i se n'anà a viure a Niça...

El general ja havia sentit contar aquests detalls més d'una vegada. No gosava d'interrompre'n el flux regular. Sabia que l'evocació d'un passat familiar ple d'esplendors i de malastres predisposava la comtessa a un entendriment propici a les més íntimes confidències. Ella continuava:

- La família del meu marit ha desaparegut totalment. ¿Qui deu haver heretat els béns dels Bielinsky? Potser, si haguéssim tingut fills...

Però, per a posar-los en aquest món trasbalsat i fer-los travessar tan-tes dissorts, val més que no hagin nascut. ¿No ho penseu vós també així, general?

Era una invitació a parlar de les seves esperiències, de la seva vida, de la seva família. Hi havia un punt difícil de fer entendre a la comtessa: com era que ell, militar de sang aristocràtica, parent de Grans d'Espanya, havia combatut al costat dels republicans. Resultava més difícil d'imaginar com els seus fills, que s'havien quedat a la pàtria i creixien sota la influència del nou règim i de les velles tradicions familiars, ara renegaven del seu pare i ni li escrivien.

-¿Vós també ho penseu, comtessa, que sóc un traïdor?

- I ara! El vostre cas és diferent. A casa vostra ja no hi havia rei i, al capdavant, vàreu mantenir-vos fidel a un Govern legal. Però...

El general endevinava, sota aquell "però", ~~totes~~ les resistències de la comtessa a acceptar totes les implicacions del seu combat: les companyies indesitjables d'aquells roigs vinguts de tots els costats del món per a lluitar contra els insurgents; els excessos revolucionaris, que ella identificava amb els que havia presenciats a Rússia, feia vint anys; el menyspreu de les jerarquies, de les lleis humanes i de les lleis divines, i aquella ferotge persecució de l'Església... I reprenien tots els dubtes íntims, tots els inacabables debats de la consciència.

- Comtessa, és difícil de fer comprendre les meves raons, ja ho sé. Però creieu que, encara avui, no em penedeixo de la meua tria. Si poguéssiu veure a dintre de la meua ànima, ho comprendríeu. Hi ha hagut un moment que el contacte amb la gent de la meua corda se'm feia insuportable. Va semblar-me que només lluitant al costat dels pobres podia fer-me perdonar d'haver nascut entre gent rica. I que, si els pobres eren com eren, la culpa la teníem nosaltres...

- Però els vostres fills, general...

- Els meus fills, n'estic segur, arribarà un dia que també em comprendran, i que es sentiran orgullosos que llur pare hagi seguit els dictats de la seva consciència i que hagi mort, pobre, a l'exili.

Una mà fina i menuda es posà damunt la seva drete.

- General, endevino que teniu raó. Només la nostra consciència, que és la veu divina, ens ha de guiar.

El cafè nacional es refredava a les tasses. L'orquestra havia acabat "Fascination" i empenia, amb languides frases dels violins, "Quand l'amour meurt". El general anà per deixar caure a la seva tassa les dues minúscules pastilles de sacarina, però la comtessa l'aturà. Amb

aire misteriós obrí el moneder i en tregué una capseta vermella. Va obrir-la i agità triomfalment un terrosset de sucre. Mil vegades repetida, l'operació tenia sempre el mateix aire de victòria contra l'adversitat. El general s'entendrí:

- Comtessa, vós sou la meva Providència...

- I vós, general, sou un adulator.

- Digueu-me: sense vós, què faria? Aquesta ciutat m'aclaparava; m'hi sento tan sol? Ara, no tant: vós sou per mi la dona ideal, la que havia cercat inútilment tota la meva vida. Sou bella, àlegant...

- N'havia estat, potser sí... Però ara!...

- Comtessa ¿no sabeu que us estimo?

Ho havia dit en veu molt baixa. Ara la mà d'ella era presonera, trèmul ocell de ploma sedosa, dintre els dits del general.

- M'ho heu dit tantes vegades!

- I no em creieu?

- Potser sí... ¿Què en treuria de dubtar-ne?

- Esteu-ne segura!

- ¿I què en trec, de creure-ho?

- Poder tenir confiança en un home que, per vós, ho donaria tot... Només que corresponguéssiu una mica al meu afecte...

- Si us tinc confiança i afecte, general!

No retirava la mà presonera. ¿Somreien els ulls blaus, una mica fatigats sota el front ratllat de finíssimes arrugues? Potser per dissimular, va beure a petits glops el cafè tebi.

-¿Per què no ens veiem més, comtessa? ¿Per què no estem junts més sovint? Sempre!

- Es impossible, general. Vós teniu la vostra vida. Jo la meva... Voler ajuntar-les seria unir dos fracassos. No puc. Acontentem-nos amb aquests moments...Preneu-vos el cafè, general.

El vals de la "Vídua Alegre" cloïa el concert. Aviat el cafè tancaria les ~~seves~~ portes. Caldria enfonsar-se en la freda hegror del carrer, cercar a les palpentes l'entrada penombrosa del metro.

-¿General, esteu lliure el diumenge?

- Sempre n'estic, de lliure.

No gosava pressentir la seva felicitat.

- A la Sala Pleyel hi ha un concert Txaiçovski. ¿Voldríeu acompanyar-m'hi?

- Es clar que voldria! ¿Haig de comprar les entrades jo?

- No cal. Mireu-vos-les!

De la bossa màgica van sortir els dos paperets de color.

- Me les han regalades! On ens trobarem? El concert comença a dos quarts de sis.

- Ací mateix, voleu? A les quatre?

Ella rigué:

- Massa aviat! No podria esser-hi. A tres quarts de cinc, voleu?

- A les quatre jo ja hi seré, esperant-vos.

S'aixecaren. Ell va ajudar-la a cloure's l'abric guarnit de pells, i després s'enfundà en el seu. Amb el capell a la mà, l'ajudà a passar el torn de vidres de la porta i el vestibul desert de la terrassa. Es trobaren al bulevard, només il·luminat per la claror dels estels i uns escassos fanals de llum blavosa. Sense dir-li res, la comtessa es recolzà en el braç del seu acompanyants. Feren poc a poc uns passos en silenci fins a la pròxima boca del Metro. Al cap d'uns minuts es separarien. Ella prendria la direcció "Place Balard". Ell se n'aniria cap a la Porta de la Chapelle.

- Em sap tant de greu deixar-vos-en anar, així, sola! ¿Per què no em permeteu, una nit, que us acompanyi fins a casa, comtessa?

- Deixeu-me conservar el meu petit misteri, general. ¿No és prou miracle d'haver-nos trobat, en aquesta gran ciutat? No volguem forçar la nostra sort! Fins a diumenge, doncs?

- Fins a diumenge!

Tornà a acotar-se per a besar-li la mà, que ella s'havia desenguantat. La vegé allunyar-se, gràgil silueta, pel corredor del Metro. Encara es girà abans de tombar cap a l'escala que la duria a la seva línia. Era part del ritual establert. Ell va llevar-se altre cop el capell. Quina elegància natural tenia aquella dona! Amb quina noblesa caminava!

Se n'anà, després, cap al passadís que el duria a la línia Nord-Sud. Si perdia el darrer metro, hauria de caminar fins a casa, i de la Madeleine a ~~Châteaux~~ Lamarck-Caulaincourt hi tindria més de tres quarts. Ja haurien tocat les dotze, i riscaria d'anar a parar al "poste". Li feien horror les complicacions policiaques, amb aquell "recepissé" que tenia tan precari. I, a més, l'endemà s'havia de llevar a les sis del matí. A les set començava la seva feina a l'estació on treballava descarregant vagons de verdura. El pensament d'una altra jornada feixuga no aconseguí de llevar-li la joia que li produïa només de pensar que passaria la tarda del diumenge al costat d'Olga, sentint música. Només en el seu fur intern gosava nomenar la comtessa pel seu nom de fonts. Mai no se'n saciava: Olga, Olga, Olga, Olga! ¿Quin dia podria anomenar-la així, a tota veu, i tenir-la als braços, ben seva?

x
x

El carrer de la Croix-Nivert estava desert i fosc. Només un parell de taxis amb gasògen estaven deturats al davant del bistró de Jules, el "bougnot" que també venia - al mercat negre, és clar - carbó d'antracita, llenya i mantega. La comtessa va empenyer la porta de vidres, tapada amb la cortina negra del "black-out". A la banqueta del fons, davant d'un vas de vi vermell, Charles jugava a la belote amb Pierre, l'altre taxista. Jules rentava vasos darrera del taulell de zinc i va saludar-la amb l'acostumat:

- Bon soir, madame Olga!

- Cada dia véns més tard! A quin cinema has anat?

Era Charles, que aixecava un moment els ulls de les cartes.

- A un dels bulevards. Ja acabeu?

- Un moment, i estem llestos - contestà Pierre. - ¿Era bonica, la pel·lícula? Belote i rebelote!

Va estendre les cartes.

- ¿Què prendrà, Madame Olga? - preguntà el "bougnot".

- No res, gràcies. No tinc set.

Els taxistes s'aixecaven. Drets al taulall, bevien el darrer vas de vi. Havia arribat l'hora de tancar el taxi al garatge. Olga esperaria a la porta Charles i tots dos s'entaforarien a la cambra amb cuina del meublé del carrer dels Entrepreneurs. Des de la finestra, els matins d'estiu, es veia una tofa de verdor del Square St. Lambert i Olga endevinava la cridòria i els jocs de ls infants del col·legi. Però, de nits, les finestres estaven hermèticament ~~obturades~~ obturades amb negres cortines. Olga escalfaria les restes del dinar, mentre Charles cercava de sentir, malgrat les interferències, el darrer butlletí de la B.B.C. Callia posar la ràdio en sordina, perquè de vegades dormien a l'hotel, en bona companyia, soldats de la Wehrmacht.

- ¿Què diuen, del front de l'Est? - preguntà Olga, bo i posent a la taula el "regut" de patates i napicol, amb miques de carn.

- No passa res, encara. Calla! Bo, ja l'he perdut, ara!

Del cel venia una bonior distant, que anà engruixint ràpidament. Era un botzinar potent, com d'un eixam furios d'abelles.

- Els anglesos, que deuen tornar a Itàlia, - dictaminà Charles, mentre esposava a sopar.

- Mentre no gagin a Florència, avui! - pensà, una vegada més, Olga.

I s'afanyà a treure de l'armari una ampolla de "rouge" per al seu amic.